

Kilpailu korkeakouluissa: Rankinglistat eivät kerro yliopistojen ominaisuuksista Nopea valmistuja työllistyy parhaiten

Kilpailu siitä kuka saa rankata korkeakouluja käy kovana. Rankinglistat eivät kuitenkaan aina kerro totuutta. Kilpailussa työpaikoista menestyvät parhaiten nopeasti valmistuvat korkeakouluopiskelijat – ja nopeimmin valmistuvat välinpitämättömimmät opiskelijat.

Nämä ovat kiinnostavimmat havainnot tänään julkistetusta kirjasta "Kilvoittelusta kilpailuun". Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitoksen ja Korkeakoulututkimuksen seura ry:n julkaisema kirja kertoo akateemisen kilvoittelun jääneen korkeakoulupolitiikassa markkinavetoisen kilpailun varjoon. Kilpailu yliopistoissa ja korkeakouluissa ulottuu korkeakoulujen välisestä kansainvälisestä kilpailusta opetukseen ja opiskelijoiden väliseen kilpailuun, kertovat kirjan toimittajat Timo Arrevaara ja Taina Saarinen. – Yliopistojen ja korkeakoulujen kilpailukyky nähdään myös hallituksen yliopistolakiesityksessä kansallisen menestymisen edellytyksenä, Arrevaara ja Saarinen jatkavat.

KORKEAKOULUJEN RANKKAAJIEN VÄLILLÄ KOVA KILPAILU

Yliopistojen ja korkeakoulujen paremmuutta mittaavien rankinglistojen määrä kasvaa pullataikinan tavoin, kertoo dosentti Sakari Ahola Turun yliopistosta. Ahola vertaa eniten Suomessa julkisuutta saanutta Shanghain listaa kahteen muuhun rankinglistaan havaiten, että kaikilla listoilla kärkipäähän sijoittuvat samat yliopistot. Sen sijaan häntäpäin yliopistojen kohdalla rankinglistat eivät kerro totuutta: yliopistojen eri ominaisuuksien ja ranking-sijoituksen välillä ei ole juuri yhteyttä, toteaa Ahola. Suomessa heikoimmin menestyneiden yliopistojen taustalla voi olla myös niiden pieni koko sekä suomalaisen ja pohjoismaisen kielialueen pienuus.

Tästä ja monista muista rankkaukseen liittyvistä ongelmista huolimatta yliopistojen ja korkeakoulujen rankinglistat ovat nopeasti kasvava bisnes. Rankkaamista koskeva keskustelu näyttää Aholan mukaan pyörivän siinä, löytyykö oikeata, sopivaa tai hyväksyttävää yliopistojen laatua koskevaa mittaria. – Sen sijaan ei juurikaan käydä keskustelua rankkaustoiminnan taustalla olevista lähtökohdista, tarkoituseristä ja rankkauksen yleisestä hyväksyttävyydestä, kritisoi Ahola.

PITKÄ OPISKELUAIKA EI HYÖDYTÄ TYÖMARKKINOILLA

Kilpailun politiikka ulottuu myös yksilöihin. Visa Tuominen, Juhani Rautopuro ja Antero Puhakka Joensuun yliopistosta ovat tutkineet opiskeluajan yhteyttä vastavalmistuneiden maistereiden työmarkkinatilanteeseen. Heidän mukaansa pitkä opiskelu-aika ei näytä parantavan opiskelijan kilpailuasemaa työmarkkinoilla: – Nopeasti maisterintutkinnon suorittaneet olivat valmistuneet paremmin arvosanoin ja työllistyneet hitaasti opiskelleita paremmin kertovat Tuominen, Rautopuro ja Puhakka. – Nopeasti valmistuneiden ensimmäiset työpaikat ovat myös vastanneet heidän koulutustasoaan pitkään opiskelleita useammin.

– Työpaikoista kilpailtaessa valmistumiseen käytetty aika saattaa olla yksi samantasoisia hakijoita erotteleva tekijä. Tehokas ja määrätietoinen, nopeaan valmistumiseen johtava opiskelu saattaa toimia etuna akateemisista työpaikoista kilpailtaessa, Tuominen, Rautopuro ja Puhakka jatkavat.

NOPEIMMIN VALMISTUVAT VÄLINPITÄMÄTTÖMÄT

Turun yliopiston tutkijan Satu Merenluodon mukaan nopeimmin valmistuvat ne, jotka ovat opiskeluissaan suhteellisen välinpitämättömiä. Tälle ”välinpitämättömien ryhmälle” on tyypillistä muihin verrattuna vähempi kiinnostus tieteellisyyteen ja opiskelijayhteisössä tai hallintoelimissä toimimiseen. Heidän vanhempansa ovat suhteellisen korkeasti koulutettuja, mutta heillä itsellään on muihin verrattuna huonot arvosanat yliopistoa edeltävistä opinnoista.

Hitaimmin valmistui ”kiinnostuneiden ryhmä”. Heidän vanhempiansa koulutustaso oli matala, mutta heidän oma koulumenestyksensä oli aiemmin ollut hyvä ja heille kulttuuriharrastukset olivat melko tärkeitä sekä lapsuudenkodissa että opiskeluaikana. – Opinnoistaan kiinnostuneet käyttivät yli vuoden enemmän aikaa opintoihinsa kuin niihin välinpitämättömästi suhtautuvat, Merenluoto toteaa.

Lisätietoja:

Yliopistonlehtori Timo Aarrevaara, 050 380 9752, timo.aarrevaara@helsinki.fi

Tutkija Taina Saarinen, 0400 247 970, taina.m.saarinen@jyu.fi

Dosentti Sakari Ahola, (02) 333 5877, sakari.ahola@utu.fi

Tutkija Satu Merenluoto, 044 280 6463, satu.merenluoto@utu.fi

Rekrytointipäällikkö Visa Tuominen, 050 543 8528, Visa.Tuominen@joensuu.fi

Julkaisupäällikkö Jouni Sojakka, (014) 260 3230, 040 707 1354,

jouni.sojakka@jyu.fi

Julkistettu teos:

Timo Aarrevaara & Taina Saarinen (toimittaneet): Kilvoittelusta kilpailuun. Artikkelikokoelma Korkeakoulututkimuksen juhlasymposiumista 25.–26.8.2008. Koulutuksen tutkimuslaitos ja Korkeakoulututkimuksen seura ry 2009. 235 s. Tilauuskoodi D089, hinta 27 euroa.

Julkaisua voi tilata Koulutuksen tutkimuslaitoksen asiakaspalvelusta, puh. (014) 260 3220, ktl-asiakaspalvelu@ktl.jyu.fi tai verkkokaupasta: www.ktl-julkaisukauppa.fi